

Динаміка структури мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів

У статті розглянуто динаміку структури мотивації спортивної діяльності та категорії мотивації досягнення у юнаків-каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту. Доведено, що динаміка мотивів спортивної діяльності пояснюється специфікою психотренінгу, зокрема, особливістю тренінгових вправ, спрямованістю їх на розвиток певних мотиваційних структур та мотивів. Зміцнення категорій мотивації досягнення зумовлене належністю їх до сфери прагнення до успіху й засвоєнням спортсменами прийомів рефлексії, самоаналізу, керування власною мотивацією. Наведено рангові місця мотивів спортивної діяльності та категорій мотивації спортивної діяльності. Представлено дані контрольних та експериментальних груп юнаків-каратистів.

Ключові слова: динаміка, структура, мотивація, спортивна діяльність, юнак-каратист.

В статье рассмотрены динамика структуры мотивации и категории мотивации достижения у юношей-каратистов в начале и после окончания формирующего эксперимента. Доказано, что динамика мотивов спортивной деятельности объясняется спецификой психотренинга, а именно, особенностью тренировочных упражнений, направленностью их на развитие определенных мотивационных структур и мотивов. Укрепление категорий мотивации достижения обусловлено принадлежностью их к сфере стремление к успеху и усвоением спортсменами приемов рефлексии, самоанализа, управления собственной мотивацией. Представлены ранговые места мотивов спортивной деятельности и категорий мотивации спортивной деятельности, а также данные контрольных и экспериментальных групп юношей-каратистов.

Ключевые слова: динамика, структура, мотивация, спортивная деятельность, юноша-каратист.

Постановка проблеми. У процесі дослідження життєдіяльності спортсменів необхідно вивчити динаміку структури мотивації спортивної діяльності та психологічні особливості мотивів спортивної діяльності юнаків-каратистів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. В сучасній психології широко досліджуються проблеми мотиваційно-потребової сфери людини: В.Г.Асеев, В.К.Вілюнас, В.К.Гербачевський, Є.П.Ільїн, Т.В.Корнілова, М.Ш.Магомет-Емінов, Х.Хекхаузен [1; 2; 3; 4; 5; 6]. Вивчення зовнішньої та внутрішньої мотивації

знайшло практичне використання в тренувальному та змагальному процесах з кіокушинкай карате, в спорті вищих досягнень у відповідальних змаганнях на татамі: М.Накаяма, М.Ояма, А.Ю.Тарас [10; 11; 12]. Але проблема динаміки структури мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів залишається малодослідженою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення психологічних особливостей динаміки структури мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На третьому етапі дослідження, у контрольному експерименті, здійснювався порівняльний аналіз мотивів спортивної діяльності каратистів в контрольній та експериментальній групах. Були використані такі методики: опитувальник «Мотиви занять спортом» А.В.Шаболтас, проєктивна методика ТАТ (варіант Х.Хекхаузена). Динаміка структури мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів контрольної та експериментальної груп наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка структури мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, у %

Назва мотиву	Кількість спортсменів, у %			
	Контрольна група		Експериментальна група	
	17 – 18 років	19 – 20 років	17 – 18 років	19 – 20 років
Емоційного задоволення	8,1	8,2	8,2	8,3
Соціального самоствердження	7,2	7,3	7,4	7,5
Фізичного самоствердження	12,4	11,2	11,1	9,5
Соціально-емоційний	7,5	7,7	7,6	7,7
Соціально-моральний	7,1	7,3	7,2	7,3
Досягнення успіху у спорті	15,0	15,3	15,3	15,9
Спортивно-пізнавальний	11,8	11,8	11,8	11,9
Раціонально-вольовий	10,8	10,8	10,9	11,1
Підготовки до професійної діяльності	9,5	9,8	9,8	9,9
Громадянсько-патріотичний	10,6	10,6	10,7	10,9

З таблиці 1 спостерігаємо, що в контрольній групі у спортсменів 17 – 18 років, порівняно з констатувальним експериментом, на 0,5% зменшується мотив фізичного самоствердження (12,4%); зростають: мотив досягнення успіху у спорті – на 0,2%

(15,0%), спортивно-пізнавальний мотив (11,8%), раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,8%), громадянсько-патріотичний мотив (10,6%) – на 0,1%; мотив емоційного задоволення (8,1%), мотив соціального самоствердження (7,2%), соціально-емоційний мотив (7,5%), мотиви підготовки до професійної діяльності (9,5%), соціально-моральний мотив (7,1%) – залишаються на тому ж рівні.

У каратистів 19 – 20 років контрольної групи мотив фізичного самоствердження зменшується на 0,6% (11,2%); зростають: мотив досягнення успіху у спорті (15,3%), соціально-емоційний мотив (7,7%), соціально-моральний мотив (7,3%), громадянсько-патріотичний мотив (10,6%) – на 0,1%; мотиви підготовки до професійної діяльності – на 0,2% (9,8%); мотив емоційного задоволення (8,2%), мотив соціального самоствердження (7,3%), спортивно-пізнавальний мотив (11,8%), раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,8%) залишаються на тому ж рівні.

У каратистів 17 – 18 років в експериментальній групі, порівняно з констатувальним експериментом, в структурі мотивації спортивної діяльності відбуваються наступні зміни: мотив фізичного самоствердження зменшується на 1,8% (11,1%); підвищуються: мотив досягнення успіху у спорті – на 0,5% (15,3%), мотиви підготовки до професійної діяльності – на 0,3% (9,8%); на 0,2%: мотив соціального самоствердження (7,4%), раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,9%), громадянсько-патріотичний мотив (10,7%); на 0,1%: мотив емоційного задоволення (8,2%), соціально-емоційний мотив (7,6%), соціально-моральний мотив (7,2%), спортивно-пізнавальний мотив (11,8%).

У спортсменів 19 – 20 років в експериментальній групі мотив фізичного самоствердження зменшується на 2,3% (9,5%); збільшуються: мотив досягнення успіху у спорті – на 0,7% (15,9%); громадянсько-патріотичний мотив – на 0,4% (10,9%); раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (11,1%), мотиви підготовки до професійної діяльності (9,9%) – на 0,3%; мотив соціального самоствердження (7,5%) – на 0,2%; мотив емоційного задоволення (8,3%), соціально-емоційний мотив (7,7%), соціально-моральний мотив (7,3%), спортивно-пізнавальний мотив (11,9%) – на 0,1%.

Про позитивні зрушення в структурі мотивації спортивної діяльності в експериментальній групі свідчить якісне зміцнення усіх мотивів, за винятком мотиву фізичного самоствердження, що пояснюється високою результативністю формувального експерименту.

Характер змін рангових місць мотивації спортивної діяльності каратистів наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Рангові місця мотивів спортивної діяльності юнаків-каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, у %

Рангові місця	Кількість спортсменів, у %			
	Контрольна група		Експериментальна група	
	17 – 18 років	19 – 20 років	17 – 18 років	19 – 20 років
1	Мотив досягнення успіху у спорті (15,0)	Мотив досягнення успіху у спорті (15,3)	Мотив досягнення успіху у спорті (15,3)	Мотив досягнення успіху у спорті (15,9)
2	Мотив фізичного самоствердження (12,4)	Спортивно-пізнавальний мотив (11,8)	Спортивно-пізнавальний мотив (11,8)	Спортивно-пізнавальний мотив (11,9)
3	Спортивно-пізнавальний мотив (11,8)	Мотив фізичного самоствердження (11,2)	Мотив фізичного самоствердження (11,1)	Раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (11,1)
4	Раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,8)	Раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,8)	Раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив (10,9)	Громадянсько-патріотичний мотив (10,9)
5	Громадянсько-патріотичний мотив (10,6)	Громадянсько-патріотичний мотив (10,6)	Громадянсько-патріотичний мотив (10,7)	Мотиви підготовки до професійної діяльності (9,9)
6	Мотиви підготовки до професійної діяльності (9,5)	Мотиви підготовки до професійної діяльності (9,8)	Мотиви підготовки до професійної діяльності (9,8)	Мотив фізичного самоствердження (9,5)
7	Мотив емоційного задоволення (8,1)	Мотив емоційного задоволення (8,2)	Мотив емоційного задоволення (8,2)	Мотив емоційного задоволення (8,3)
8	Соціально-емоційний мотив (7,5)	Соціально-емоційний мотив (7,7)	Соціально-емоційний мотив (7,6)	Соціально-емоційний мотив (7,7)

9	Мотив соціального самоствердження (7,2)	Соціально-моральний мотив 7,3 (7,33)	Мотив соціального самоствердження (7,4)	Мотив соціального самоствердження (7,5)
10	Соціально-моральний мотив (7,1)	Мотив соціального самоствердження 7,3 (7,27)	Соціально-моральний мотив (7,2)	Соціально-моральний мотив (7,3)

Аналізуючи рангові місця мотивів спортивної діяльності каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, зазначимо, що на першому ранговому місці в контрольній та експериментальній групах в обох вікових категоріях знаходиться мотив досягнення успіху у спорті. В контрольній групі спортсменів 17 – 18 років на другому ранговому місці – мотив фізичного самоствердження, на третьому – спортивно-пізнавальний мотив. В контрольній групі каратистів 19 – 20 років на другому ранговому місці – спортивно-пізнавальний мотив, на третьому – мотив фізичного самоствердження. В експериментальній групі спортсменів 17 – 18 років на другому ранговому місці – спортивно-пізнавальний мотив, на третьому – мотив фізичного самоствердження. В експериментальній групі каратистів 19 – 20 років на другому ранговому місці – спортивно-пізнавальний мотив, на третьому – раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив. На останніх щаблях рангової таблиці в обох вікових категоріях домінують такі мотиви: соціально-емоційний, мотив соціального самоствердження, соціально-моральний мотив.

На нашу думку, динаміка мотивів спортивної діяльності пояснюється специфікою психотренінгу, зокрема, особливістю тренінгових вправ, спрямованістю їх на розвиток певних мотиваційних структур і мотивів. Так, вправи розробленого нами психотренінгу орієнтовані, головним чином, на розвиток таких мотивів: досягнення успіху у спорті, самоствердження, спортивно-пізнавального.

Істотні відмінності було виявлено нами також при виконанні каратистами тематичного аперцептивного тесту Х.Хекхаузена, який дозволив виявити категорії мотивації досягнення у спортсменів контрольних та експериментальних груп. При аналізі результатів виконання діагностичного завдання було виявлено, що категорії, які характеризують прагнення до успіху та уникнення невдачі у юнаків-каратистів експериментальних і контрольних груп мають суттєві відмінності. Результати визначення категорій мотивації досягнення наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Зміни категорій мотивації досягнення у юнаків-каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, у %

Категорії мотивації досягнення	Кількість спортсменів, у %			
	Контрольна група		Експериментальна група	
	17 – 18 років	19 – 20 років	17 – 18 років	19 – 20 років
Потреба в досягненні успіху (В)	35,2	37,5	39,5	54,9
Потреба уникнення невдачі (Вм)	30,8	35,4	37,1	50,7
Інструментальна діяльність задля досягнення успіху (І)	32,3	39,9	40,7	51,5
Інструментальна діяльність задля уникнення невдачі (Ім)	26,5	34,9	37,7	48,9
Очікування успіху (Е)	21,5	30,8	30,9	45,8
Очікування невдачі (Ем)	35,9	32,1	25,2	20,1
Самосхвалення (L)	16,7	19,5	24,4	28,1
Самокритика (Т)	26,5	22,0	19,9	14,5
Позитивний емоційний стан (G+)	30,4	38,5	38,7	59,9
Негативний емоційний стан (G-)	33,1	26,7	25,8	18,7
Тема успіху (Th)	32,1	40,9	41,1	57,4
Тема невдачі (Thn)	38,9	27,3	27,1	17,2

З таблиці 3 видно, що у спортсменів 17 – 18 років в контрольній групі, порівняно з констатувальним експериментом збільшуються: потреба в досягненні успіху – на 1,1% (35,2%), потреба уникнення невдачі – на 1,4% (30,8%), інструментальна діяльність задля досягнення успіху – на 1,1% (32,3%), інструментальна діяльність задля уникнення невдачі – на 1,8% (26,5%), очікування успіху – на 1,0% (21,5%), самосхвалення – на 1,2% (16,7%), позитивний емоційний стан – на 1,2% (30,4%), тема успіху – на 1,3% (32,1%); зменшуються: очікування невдачі – на 1,8% (35,9%), самокритика – на 0,9% (26,5%), негативний емоційний стан – на 2,1% (33,1%), тема невдачі – на 0,8% (38,9%).

У каратистів 19 – 20 років в контрольній групі відбуваються наступні зміни: збільшуються: потреба в досягненні успіху – на 1,7% (37,5%), потреба уникнення невдачі – на 1,6% (35,4%), інструментальна діяльність задля досягнення успіху – на 1,4% (39,9%), інструментальна діяльність задля уникнення невдачі – на 2,1% (34,9%), очікування успіху – на 1,1% (30,8%), самосхвалення – на 1,6% (19,5%), позитивний емоційний стан – на

1,4% (38,5%), тема успіху – на 1,4% (40,9%); зменшуються: очікування невдачі – на 2,1% (32,1%), самокритика – на 1,1% (22,0%), негативний емоційний стан – на 2,4% (26,7%), тема невдачі – на 1,1% (27,3%).

У юнаків 17 – 18 років в експериментальній групі, порівняно з констатувальним експериментом, відбуваються суттєві зміни: підвищуються: потреба в досягненні успіху – на 5,4% (39,5%), потреба уникнення невдачі – на 7,7% (37,1%), інструментальна діяльність задля досягнення успіху – на 9,5% (40,7%), інструментальна діяльність задля уникнення невдачі – на 13,0% (37,7%), очікування успіху – на 10,4% (30,9%), самосхвалення – на 8,9% (24,4%), позитивний емоційний стан – на 9,5% (38,7%), тема успіху – на 10,3% (41,1%); знижуються: очікування невдачі – на 12,5% (25,2%), самокритика – на 7,5% (19,9%), негативний емоційний стан – на 9,4% (25,8%), тема невдачі – на 12,6% (27,1%).

У спортсменів 19 – 20 років в експериментальній групі підвищуються: потреба в досягненні успіху – на 19,1% (54,9%), потреба уникнення невдачі – на 16,9% (50,7%), інструментальна діяльність задля досягнення успіху – на 13,0% (51,5%), інструментальна діяльність задля уникнення невдачі – на 16,1% (48,9%), очікування успіху – на 16,1% (45,8%), самосхвалення – на 10,2% (28,1%), позитивний емоційний стан – на 22,8% (59,9%), тема успіху – на 17,9% (57,4%); зменшуються: очікування невдачі – на 14,1% (20,1%), самокритика – на 8,6% (14,5%), негативний емоційний стан – на 10,4% (18,7%), тема невдачі – на 11,2% (17,2%).

Суттєве зміцнення категорій мотивації досягнення зумовлене належністю їх до сфери прагнення до успіху й засвоєнням спортсменами прийомів рефлексії, самоаналізу, керування власною мотивацією.

Динаміку змін рангових місць категорій мотивації спортивної діяльності каратистів відображено в табл. 4.

Аналізуючи рангові місця категорій мотивації спортивної діяльності каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, зазначимо, що в контрольній групі спортсменів 17 – 18 років перше рангове місце займає тема невдачі, друге – очікування невдачі, третє – потреба в досягненні успіху. В контрольній групі каратистів 19 – 20 років на першому ранговому місці – тема успіху, на другому – інструментальна діяльність задля досягнення успіху, на третьому – позитивний емоційний стан. В експериментальній групі спортсменів 17 – 18 років на першому ранговому місці – тема успіху, на другому – інструментальна діяльність задля досягнення

успіху, на третьому – потреба в досягненні успіху. В експериментальній групі каратистів 19 – 20 років на першому ранговому місці – позитивний емоційний стан, на другому – тема успіху, на третьому – потреба в досягненні успіху. На останніх сходинках рангової таблиці домінують такі категорії мотивації спортивної діяльності: самокритика, очікування успіху, самохвалення, негативний емоційний стан, очікування невдачі, тема невдачі.

Таблиця 4

Рангові місця категорій мотивації спортивної діяльності юнаків-каратистів на початку і після закінчення формувального експерименту, у %

Рангові місця категорій мотивації	Кількість спортсменів, у %			
	Контрольна група		Експериментальна група	
	17 – 18 років	19 – 20 років	17 – 18 років	19 – 20 років
1	Тема невдачі (38,9)	Тема успіху (40,9)	Тема успіху (41,1)	Позитивний емоційний стан (59,9)
2	Очікування невдачі (35,9)	Інструментальна діяльність задля досягнення успіху (39,9)	Інструментальна діяльність задля досягнення успіху (40,7)	Тема успіху (57,4)
3	Потреба в досягненні успіху (35,2)	Позитивний емоційний стан (38,5)	Потреба в досягненні успіху (39,5)	Потреба в досягненні успіху (54,9)
4	Негативний емоційний стан (33,1)	Потреба в досягненні успіху (37,5)	Позитивний емоційний стан (38,7)	Інструментальна діяльність задля досягнення успіху (51,5)
5	Інструментальна діяльність задля досягнення успіху (32,3)	Потреба уникнення невдачі (35,4)	Інструментальна діяльність задля уникнення невдачі (37,7)	Потреба уникнення невдачі (50,7)
6	Тема успіху (32,1)	Інструментальна діяльність задля уникнення невдачі (34,9)	Потреба уникнення невдачі (37,1)	Інструментальна діяльність задля уникнення невдачі (48,9)

7	Потреба уникнення невдачі (30,8)	Очікування невдачі (32,1)	Очікування успіху (30,9)	Очікування успіху (45,8)
8	Позитивний емоційний стан (30,4)	Очікування успіху (30,8)	Тема невдачі (27,1)	Самосхвалення (28,1)
9	Інструментальна діяльність задля уникнення невдачі 26,5 (26,51)	Тема невдачі (27,3)	Негативний емоційний стан (25,8)	Очікування невдачі (20,1)
10	Самокритика 26,5 (26,49)	Негативний емоційний стан (26,7)	Очікування невдачі (25,2)	Негативний емоційний стан (18,7)
11	Очікування успіху (21,5)	Самокритика (22,0)	Самосхвалення (24,4)	Тема невдачі (17,2)
12	Самосхвалення (16,7)	Самосхвалення (19,5)	Самокритика (19,9)	Самокритика (14,5)

Унаслідок проведеного психотренінгу мала місце позитивна динаміка категорій мотивації спортивної діяльності на першому – третьому рангових місцях.

Ми пропонуємо найбільш ефективні вправи мотиваційного тренінгу, спрямовані на вироблення здібностей до цілепокладання, розробки стратегії дій, адекватного розуміння досягнутих результатів своєї діяльності.

Вправа 1. “Мої мрії”

Мета: вироблення вмінь прогнозувати свій життєвий шлях.

Ведучий пропонує взяти олівець і папір. Кожний учасник без будь-яких обмежень малює своє майбутнє життя так, як би він хотів його бачити, з тими шляхами, вершинами, на які б хотів піднятися. Починати перелік із мрій: ким хочеш стати, де жити, чим займатись, що мати. Протягом 10 – 15 хвилин учасники працюють. Інформування: для того, щоб зобразити свій життєвий шлях, слід дотримуватися таких правил: 1) формулюйте свої мрії в позитивних термінах, не фіксуйте, чого б ви не хотіли, а тільки те, до чого прагните; 2) спробуйте чітко уявити собі, як це виглядає, як пахне, як звучить; чим сенсорно багатший ваш досвід, то більше він задіює ваш мозок до досягнення певної мети; 3) намагайтесь скласти яскраве уявлення про результат: що саме буде, коли ви досягнете своєї мети, що ви будете тоді відчувати; 4) важливо сформулювати такі цілі, досягнення яких залежить

від вас; не треба розраховувати на те, що хтось щось повинен зробити, і тоді все буде добре; 5) проектуючи в майбутнє наслідки сьогоднішніх ваших цілей, подумайте, чи не нашкодять вони іншим: ваші результати мають приносити користь як вам, так і іншим.

Вправа 2. “Моя “часова мережа”

Мета: формування вмінь аналізувати життєві перспективи (наближені, віддалені).

Перед учасниками ставиться завдання переглянути складений завчасно перелік цілей, проглянути намальований портрет і визначитись, в якій “часовій мережі” ви працюєте. Чи хочете ви все те, що написали, мати вже завтра, чи, навпаки, ваші цілі стосуються віддаленого майбутнього. Відповідно, в першому випадку слід подумати про віддалену перспективу, а в другому – про наближені цілі. Отже, важливо чітко уявити собі перші і останні кроки.

В групі проходить обговорення, кожний учасник представляє свої життєві перспективи.

Вправа 3. “Цілі життя”

Мета: формування вмінь визначати та аналізувати життєві цілі та плани.

Із раніше складеного переліку життєвих цілей кожному учаснику треба обрати чотири найбільш важливі в цьому році. Вибирати те, що у випадку реалізації, досягнення мети принесе вам найбільше задоволення.

Кожний з учасників має обґрунтувати, чому саме такі цілі є найважливішими для нього. Потім треба скласти перелік тих необхідних для досягнення цілей ресурсів, якими ви вже володієте. Описати, що у вас є – це можуть бути риси характеру, друзі, які вас підтримують і допомагають, фінансові ресурси, рівень вашої освіченості, ваша енергія, час, який є у вашому розпорядженні. Тепер спробуйте пригадати ті випадки із свого життя, коли ви відчували, що досягли успіху. Це не обов’язково має бути важлива подія. Це може бути навіть вдала відповідь на уроці, вечір з друзями. Які із перерахованих вище ресурсів ви тоді використали максимально?

Вправа 4. “Ресурси мого “Я”

Мета: формування вмінь визначати реальні життєві цілі та плани, враховуючи особистісні якості.

Учасники тренінгу мають визначити для себе, якою людиною треба бути, щоб досягти цілей свого життя. Може потрібно бути більш зібраним, дисциплінованим, а може, навпаки, більш

розкритим, спонтанним. Кожен має це обміркувати і записати. Після цього учасники зачитують перелік своїх бажаних якостей і мають сформулювати, що перешкоджає їм досягти того, про що вони мріють, до чого прагнуть. Що конкретно вам заважає? Що обмежує? Можливо ви не вмієте планувати ваш час. Або план є, але ви не можете наблизитись до його реалізації.

Висновки. Динаміка структури мотивації спортивної діяльності відіграє важливу роль у життєдіяльності та становленні духовного світу юнаків-каратистів. Перспектива дослідження – вивчення мотивації досягнення каратистів в змагальному процесі, на відповідальних виступах на татамі.

Список використаних джерел

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности / В.Г.Асеев. – М.: Мысль, 1976. – 158 с.
2. Вилюнас В.К. Психологические механизмы биологической мотивации / В.К.Вилюнас. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 208 с.
3. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К.Вилюнас. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 287 с.
4. Вилюнас В.К. Психология развития мотивации / В.К.Вилюнас. – СПб.: Речь, 2006. – 458 с.
5. Ильин Е.П. Психофизиология физического воспитания / Е.П.Ильин. – М.: Просвещение, 1983. – 223 с.
6. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы человека /Е.П.Ильин. – СПб.: Питер, 2000. – 508 с.
7. Клименко В.В. Психомоторные способности спортсмена / В.В.Клименко. – К.: Здоров'я, 1987. – 168 с.
8. Клименко В.В. Психология спорта /В.В.Клименко. – К.: Академія, 2006. – 437 с.
9. Мисакян М.А. Каратэ киокушинкай: самоучитель / М.А.Мисакян. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 400 с.
10. Накаяма М. Динамика каратэ /Масатоши Накаяма; Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 304 с.
11. Ояма М. Путь каратэ Кёкусинкай /М.Ояма. – М.: До-информ, 1992. – 107 с.
12. Ояма М. Классическое каратэ /М.Ояма. – М.: Эксмо, 2008. – 256 с.

The dynamics in the structure of motivation in the process of sporting activities and the categories of motivation of achievements with the boys-karate at the beginning of the forming experiment and after finishing it is considered in the article. The dynamics of the motives of sports activities is

proved to be explained by the specifics of psychotraining, namely, the peculiarity of the training exercises, their direction on the development of certain motivational structures and motives. During the analysis of the K. Khekhauzen thematic aperceptive test the categories were revealed to characterize a desire to achieve success and avoid the failure of boys-karate in experimental and control groups and the categories have significant differences. The strengthening of the categories of achievement motivation is caused by their appliance to the sphere commitment to success and sportsmen assimilation of methods of reflection, introspection, management of their own motivation. Range positions of the sporting activities' motives and the categories of motivation in the sporting activities are also shown. The data for the control groups of boys-karate and experimental ones are represented too.

Keywords: dynamics, structure, motivation, sporting activity, boy-karate.

Отримано: 17.01.2013 р.

УДК 159.923:615.851

О.В.Осика

ЛОГОТЕРАПІЯ В.ФРАНКЛА В ПСИХОКОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ ЗІ ШКОЛЯРАМИ

У статті розглянуто основні положення і поняття логотерапії В.Франкла. Визначено мету, позицію психолога та школяра в теорії логотерапії. Окреслено основоположні методи (дерефлексії, парадоксальної інтенції) і прийоми («сократівський діалог», персональне осмислення життя) логотерапії. Розглянуто теорії сучасної суїцидології. Наведено провідні методи та прийоми профілактики суїцидальної поведінки: 1) вислуховування школяра; 2) баналізація; 3) естетичний підхід; 4) згадування про батьків та друзів; 5) зважування; 6) погляд з майбутнього; 7) методи контрастування та провокативний; 8) використання наявності досвіду рішення проблем; 9) доведення до абсурду; 10) позитивне майбутнє; 11) переключення клієнта на допомогу іншим; 12) розширення кола інтересів. Наведено класифікаційну систему вчинкового світу людини в логотерапії.

Ключові слова: В.Франкл, логотерапія, метод, прийом, школяр.

В статье рассмотрены основные положения и понятия логотерапии В.Франкла. Определены цели, позиция психолога и школьника в теории логотерапии; основополагающие методы (дерефлексии, парадоксальной интенции) и приемы («сократовский диалог», персональное осмысление жизни) логотерапии. Рассмотрены теории